

**KAEDAH MENGULANG HAFAZAN AL-QURAN
YANG EFEKTIF PADA MASA KINI.
SATU KAJIAN DI MAAHAD TAHFIZ SAINS
DARUL AMAN (MTSD), KULIM DAN MAAHAD
TAHFIZ AL-ISLAH (MTAI), SUNGAI PETANI**

NUUR SYIFAA' BINTI ROSLI

Sarjana Pengajian Al-Quran

Kulliyyah Usuluddin dan Sains Al-Quran

**UNIVERSITI ISLAM ANTARABANGSA SULTAN
ABDUL HALIM MU'ADZAM SHAH
(UniSHAMS)**

2022/1444H

**KAEDAH MENGULANG HAFAZAN AL-QURAN
YANG EFEKTIF PADA MASA KINI.
SATU KAJIAN DI MAAHAD TAHFIZ SAINS
DARUL AMAN (MTSD), KULIM DAN MAAHAD
TAHFIZ AL-ISLAH (MTAI), SUNGAI PETANI**

**NUUR SYIFAA' BINTI ROSLI
M1530152M07**

**Disertasi Diserahkan kepada
Universiti Islam Antarabangsa Sultan Abdul Halim
Mu'adzam Shah (UniSHAMS),
Sebagai Memenuhi Keperluan
Sarjana Pengajian Al-Quran**

HALAMAN KELULUSAN

PERAKUAN

Saya, Nuur Syifaa` binti Rosli mengesahkan bahawa, kajian Sarjana saya bertajuk: (Kaedah Mengulang Hafazan Al-Quran Yang Efektif pada Masa Kini. Satu Kajian di Maahad Tahfiz Sains Darul Aman (MTSD), Kulim dan Maahad Tahfiz Al-Islah (MTAI), Sungai Petani dan 116 muka surat), Saya membaca dan memahami Peraturan dan Undang-Undang Universiti Islam Antarabangsa Sultan Abdul Halim Mu'adzam Shah (UniSHAMS) mengenai plagiat. Saya mengesahkan bahawa semua bahan yang dipersembahkan merupakan hasil kerja saya sendiri. Saya juga mengesahkan sebarang petikan atau penulisan daripada yang sudah diterbitkan atau belum diterbitkan telah diperakui sewajarnya.

Tandatangan :.....

No. Matrik : M1530152M07

Tarikh : 1444H/ 2022

PENGHARGAAN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Alhamdulillah, dipanjatkan setinggi-tinggi kesyukuran kepada Allah SWT kerana dengan limpah KurniaNya yang mengurniakan nikmat iman dan Islam serta memberi kesempatan, peluang dan kemudahan bagi saya menjalankan menyelesaikan kajian dengan baik. Selawat dan salam buat kekasih Allah, Nabi Muhammad SAW, ahli keluarga baginda serta para sahabat yang bertungkus lumus menegakkan Islam hingga adanya apa yang kita lihat sekarang.

Pertama sekali saya ucapkan jutaan terima kasih yang tidak terhingga buat Ustaz Muhammad Zahir bin Othman, selaku penyelia saya yang banyak membantu memberi bimbingan, nasihat dan dorongan sepanjang tempoh penyelidikan ini bagi memastikan kajian yang dijalankan dapat disempurnakan dengan baik.

Penghargaan dan ucapan terima kasih ditujukan kepada pihak Pusat Pengurusan siswazah Universiti Islam Antarabangsa Sultan Abdul Halim Mu'adzam Shah (UniSHAMS), Kuliyyah Al-Quran dan Sunnah, Universiti Islam Antarabangsa Sultan Abdul Halim Mu'adzam Shah (UniSHAMS), dan pensyarah-pensyarah Kuliyyah Al-Quran dan Sunnah Universiti Islam Antarabangsa Sultan Abdul Halim Mu'adzam Shah (UniSHAMS), yang banyak memberi sokongan moral, material dan teknikal dalam menyiapkan penyelidikan ini.

Saya juga berterima kasih kepada semua maahad-maahad tahfiz yang terlibat terutamanya Maahad Tahfiz Sains Darulaman, Kulim dan Maahad Tahfiz Al-Islah, Sungai Petani. Di peringkat kutipan data, saya berterima kasih kerana telah mendapat kerjasama, bantuan, serta pandangan daripada pengetua-pengetua maahad tahfiz, penyelia-penyelia dan guru-guru tahfiz Al-Quran serta pelajar-pelajar tahfiz di maahad-maahad tahfiz yang terlibat dalam memberikan maklumat yang diperlukan secara terperinci.

Akhir sekali saya ucapkan terima kasih juga kepada semua yang terlibat secara langsung atau tidak langsung dalam proses kajian dan dokumentasi laporan akhir ini. Alhamdulillah.

ABSTRAK

Hafazan adalah merupakan proses menyimpan maklumat atau ilmu pengetahuan. Hafazan Al-Quran adalah salah satu cabang dari Pendidikan Al-Quran. Proses hafazan memerlukan kekuatan daya ingatan bagi individu yang ingin melakukannya. Setiap institusi pengajian tahfiz amat menekankan pelajarannya agar memastikan setengah atau keseluruhan Al-Quran yang telah dihafaz dijaga dengan baik. Penyelidikan yang dijalankan ini ialah satu kajian untuk melihat serta mengkaji Sistem dan Kaedah mengulang Hafazan Al-Quran Yang Efektif: Satu Kajian di Kedah. Tujuan kajian ini dijalankan adalah untuk melihat apakah kaedah yang paling sesuai dan berkesan di dalam penghafazan dan pengulangan Al-Quran. Kajian ini juga ada memaparkan sejarah bermulanya pengajian Al-Quran dan perkembangan pembelajaran hafazan Al-Quran serta manhaj dan model pengajian tahfiz Al-Quran di Malaysia. Kajian yang dijalankan ini juga menyentuh aspek perbandingan di antara pendidikan Tahfiz modul kerajaan dan swasta di negeri Kedah iaitu seperti dari sudut pendidikan, infrastruktur, lokasi, perhubungan, pentadbiran, syarat kemasukan, peperiksaan dan persijilan, serta pengiktirafan para lulusan tahfiz dari institusi awam mahupun swasta. Kajian ini telah dijalankan di dua buah institusi tahfiz yang ada di Malaysia iaitu di Maahad Tahfiz Sains Darulaman, Kulim dan Maahad Tahfiz Al-Islah, Sungai Petani. Seramai 40 orang responden yang terdiri daripada pelajar di kedua-dua maahad tahfiz terlibat di dalam kajian ini. Instrumen yang digunakan di dalam kajian ini adalah melalui borang soal selidik yang telah diedarkan, temubual yang dijalankan untuk mendapatkan maklumat serta kajian perpustakaan. Secara keseluruhannya, kajian yang dijalankan ini telah mencapai objektif yang telah ditetapkan oleh penyelidik iaitu untuk mengkaji apakah sistem dan kaedah mengulang hafazan Al-Quran yang paling berkesan di dalam mengekalkan hafazan Al-Quran.

ABSTRACT

Memorization is a process of storing information or knowledge. The memorization of Al-Quran is one of the branches of Al-Quran Education. The process of memorization requires the strength of memory for individuals who want to do it. Every tahfiz institution emphasizes its students to ensure that half or all of the Al-Quran that has been memorized to be taken care of. This research is conducted to observe and study the Effective System and Method of memorizing the Al-Quran: A Study in Kedah. The purpose of this study is to see what is the most appropriate and effective method in memorizing and repeating the Quran. This study also reveals the history of the beginning of Al-Quran study and the development of Al-Quran memorization learning as well as manhaj and tahfiz Al-Quran study model in Malaysia. This study also touches on the aspect of comparison between The government and private modules of tahfiz education in Kedah, such as in terms of education, infrastructure, location, communication, administration, entry requirements, examination and certification, as well as the recognition of tahfiz graduates from public and private institutions. . This study was conducted at two tahfiz institutions in Malaysia, namely at Maahad Tahfiz Sains Darulaman, Kulim and Maahad Tahfiz Al-Islah, Sungai Petani. A total of 40 respondents consisting of students in both maahad tahfiz were involved in this study. The instruments used in this study are through questionnaires that have been distributed, interviews conducted to obtain information as well as library research. Overall, this study has achieved the objective set by the researcher which is to study what is the most effective system and method of practicing Al-Quran memorization in order to preserve Al-Quran memorization.

ISI KANDUNGAN

HALAMAN KELULUSAN.....	ii
PERAKUAN.....	iii
PENGHARGAAN.....	iv
ABSTRAK.....	v
ABSTRACT.....	vi
ISI KANDUNGAN.....	vii
SENARAI JADUAL.....	x
SENARAI RAJAH.....	xii
SENARAI LAMPIRAN.....	xiii
SENARAI SINGKATAN.....	xiv
BAB 1 PENGENALAN.....	15
1.1 Latar Belakang Kajian.....	15
1.2 Penyataan Masalah.....	17
1.3 Objektif Kajian.....	19
1.4 Persoalan Kajian.....	19
1.5 Skop Kajian.....	20
1.6 Kepentingan Kajian.....	20
1.7 Faedah Kajian.....	21
BAB 2 PENDIDIKAN TAHFIZ DI MALAYSIA.....	22
2.1 Kajian Terdahulu.....	22
2.2 Sejarah Pendidikan Tahfiz di Malaysia.....	24
2.3 Manhaj dan Model Pengajian Tahfiz di Malaysia.....	26
2.3.1 Manhaj Pengajian Tahfiz Al-Quran.....	27
2.3.2 Model Pengajian Tahfiz.....	29
2.4 Pendidikan Tahfiz Al-Quran: Perbandingan Maahad Tahfiz Kerajaan Dan Maahad Tahfiz Swasta.....	31
2.4.1 Perbezaan Pendidikan Tahfiz Kerajaan dan Swasta.....	31
2.4.1.1 Dari Sudut Sistem Pendidikan.....	31
2.4.1.2 Dari Sudut Bangunan.....	32
2.4.1.3 Dari Sudut Lokasi.....	32
2.4.1.4 Dari Sudut Perhubungan.....	33
2.4.1.5 Dari Sudut Pentadbiran Dan Pengurusan Kewangan.....	33
2.4.1.6 Dari Sudut Syarat Kemasukan Pelajar.....	34
2.4.2 Permasalahan di Pusat Tahfiz Swasta.....	35
2.5 Kaedah Hafazan Di Malaysia.....	36

2.5.1	Kaedah Hafazan Baru (Tasmi Atau Hifz Jadid).	36
2.5.2	Mengekalkan Hafazan (Muraj'aaah/I'adah)	39
BAB 3 LATAR BELAKANG MAAHAD TAHFIZ SAINS DARULAMAN (MTSD), KULIM DAN MAAHAD TAHFIZ AL-ISLAH (MTAI), SUNGAI PETANI		
3.1	Pengenalan	42
3.2	Metadologi Kajian	43
3.2.1	Reka Bentuk Kajian	43
3.2.2	Lokasi Kajian	44
3.2.3	Populasi Kajian dan Sampel Kajian	44
3.2.4	Instrumen Kajian	45
3.2.5	Prosedur Pengumpulan Data	47
3.3	Sejarah Penubuhan Maahad Tahfiz Sains Darulaman (MTSD), Kulim	49
3.4	Visi Dan Misi Maahad Tahfiz Sains Darulaman (MTSD), Kulim	50
3.5	Sistem Pengajian di Maahad Tahfiz Sains Darulaman (MTSD), Kulim	51
3.5.1	Syarat Kemasukan ke MTSD	51
3.5.2	Silibus Pembelajaran di MTSD	52
3.5.3	Sesi Pengajian di MTSD	53
3.5.4	Sistem Peperiksaan di MTSD	54
3.6	Sistem Pengajaran di MTSD	54
3.7	Sejarah Penubuhan Maahad Tahfiz Al-Islah (MTAI), Sungai Petani	55
3.8	Visi Dan Misi Maahad Tahfiz Al-Islah (MTAI), Sungai Petani	56
3.9	Sistem Pengajian di Maahad Tahfiz Al-Islah (MTAI), Sungai Petani	57
3.9.1	Syarat Kemasukan ke MTAI	57
3.9.2	Silibus Pembelajaran di MTAI	58
3.9.3	Sistem Peperiksaan di MTAI	60
3.10	Sistem Pengajaran di Maahad Tahfiz Al-Islah (MTAI), Sungai Petani	61
3.10.1	Kelas Pra Tahfiz	61
3.10.2	Kelas Separuh Masa	61
3.10.3	Kelas Sepenuh Masa	62
3.11	Sistem Mengulang Hafazan Yang Diterapkan di Maahad Tahfiz Al-Islah (MTAI), Sungai Petani	63
BAB 4 ANALISIS DAN KEPUTUSAN KAJIAN		
4.1	Pengenalan	64
4.2	Bahagian A	65
4.3	Bahagian B	70
4.3.1	Sistem Pembelajaran Yang Dilaksanakan Di Maahad Tahfiz Al-Quran	71

4.3.2	Kaedah Mengulang Hafazan Yang Digunakan.....	81
4.3.3	Masalah Mengulang Hafazan yang Dihadapi	91
BAB 5 RUMUSAN KAJIAN, CADANGAN DAN PENUTUP.....		101
5.1	Pendahuluan.....	101
5.2	Perbincangan / Rumusan dapatan kajian	101
5.2.1	Latarbelakang Responden yang Dikaji	101
5.2.2	Sistem Pembelajaran yang dilaksanakan di Maahad Tahfiz Al-Quran	103
5.2.3	Kaedah Mengulang Hafazan Al Quran yang Digunakan Untuk Mengulang Hafazan	104
5.2.4	Masalah-masalah di Dalam Proses Menghafaz Al-Quran	105
5.3	Rumusan Dapatan Kajian	106
5.4	Implikasi Dan Cadangan Daripada Dapatan Kajian	107
5.4.1	Maahad/ Institut/ Pentadbir Tahfiz.....	108
5.4.2	Guru-guru dan Tenaga Pengajar Tahfiz.....	109
5.4.3	Ibubapa.....	111
5.4.4	Pelajar.....	112
5.5	Cadangan Kajian Lanjutan.....	113
5.6	Penutup	114
RUJUKAN.....		116
LAMPIRAN.....		118

SENARAI JADUAL

NO. JADUAL	TAJUK	MUKA SURAT
Jadual 3.1:	Bilangan Responden yang terlibat.....	45
Jadual 3.2:	Jadual waktu kelas bagi separuh masa.....	61
Jadual 3.3:	Jadual waktu kelas bagi pelajar sepenuh masa.....	62
Jadual 4.1:	Bilangan Dan Peratusan Pelajar Mengikut Jantina.....	65
Jadual 4.2:	Bilangan dan Peratusan Pelajar Mengikut Umur.....	66
Jadual 4.3:	Bilangan Pelajar Mengikut Tempat Tinggal ketika Menuntut.....	66
Jadual 4.4:	Bilangan Pelajar Mengikut Jumlah Juzuk Yang Telah Dihafaz.....	67
Jadual 4.5:	Bilangan Pelajar mengikut Jumlah ayat yang diulang sehari.....	68
Jadual 4.6:	Bilangan pelajar mengikut jumlah masa yang diperuntukkan untuk ulangan.....	69
Jadual 4.7:	Taburan kekerapan dan peratus berkenaan sekolah dua aliran adalah lebih baik (tahfiz dan akademik).....	71
Jadual 4.8:	Taburan kekerapan dan peratus berkenaan peraturan maahad tahfiz berjaya mendisplinkan saya untuk mengulang hafazan.....	72
Jadual 4.9:	Taburan kekerapan dan peratus berkenaan kaedah ulangan hafazan yang digunakan maahad.....	73
Jadual 4.10:	Taburan kekerapan dan peratus berkenaan penyelesaian pelajar dengan guru.....	74
Jadual 4.11:	Taburan kekerapan dan peratus berkenaan kelayakan guru yang bersesuaian.....	75
Jadual 4.12:	Taburan kekerapan dan peratus berkenaan suasana kelas membantu prestasi ulangan hafazan pelajar.....	76
Jadual 4.13:	Taburan kekerapan dan peratus berkenaan hari anugerah kecemerlangan perlu diadakan.....	77
Jadual 4.14:	Taburan kekerapan dan peratus berkenaan penilaian keatas sahsiah dan akhlak para huffaz dari semasa ke semasa.....	78
Jadual 4.15:	Taburan kekerapan dan peratus berkenaan laporan penilaian prestasi dihantar kepada ibu bapa.....	79
Jadual 4.16:	Taburan kekerapan dan peratus berkenaan sistem pembelajaran akademik dan hafazan Al-Quran mengikut sukatan kementerian pendidikan malaysia.....	80
Jadual 4.17:	Bilangan pelajar mengikut kaedah mengkhususkan satu mashaf Al-Quran sahaja.....	81
Jadual 4.18:	Bilangan pelajar mengikut bahagikan ayat atau juzuk yang ingin diulang.....	82

Jadual 4.19: Bilangan pelajar mengikut memahami ayat-ayat yang dihafaz.....	83
Jadual 4.20: Bilangan pelajar mengikut bahagikan ayat atau juzuk yang ingin diulang.....	84
Jadual 4.21: Bilangan pelajar mengikut kerap mengulang bacaan (Taktir)	85
Jadual 4.22: Bilangan pelajar mengikut kaedah mendengar bacaan Al-Quran dari kaset atau CD	86
Jadual 4.23: Bilangan pelajar mengikut kaedah menulis kembali ayat-ayat ulangan hafazan	87
Jadual 4.24: Bilangan pelajar mengikut kaedah ulangan hafazan pada guru atau rakan.....	88
Jadual 4.25: Bilangan pelajar mengikut kaedah mengulang hafazan berpasangan atau berkumpul.....	89
Jadual 4.26: Bilangan pelajar mengikut kaedah membaca ayat-ayat ulangan dalam solat (faru dan sunat).....	90
Jadual 4.27: Taburan kekerapan dan peratus mengikut niat menghafaz tidak ikhlas	91
Jadual 4.28: Taburan kekerapan dan peratus mengikut terlalu sukakan dunia.....	92
Jadual 4.29: Taburan kekerapan dan peratus mengikut tidak seronok menghafaz Al-Quran	93
Jadual 430: Taburan kekerapan dan peratus mengikut tidak berusaha untuk menjaga	94
Jadual 4.31: Taburan kekerapan dan peratus mengikut tidak pandai mengurus masa	95
Jadual 4.32: Taburan kekerapan dan peratus mengikut gangguan dari keadaan sekeliling	96
Jadual 4.33: Taburan kekerapan dan peratus mengikut tidak menjaga diri dari melakukan maksiat.....	97
Jadual 4.34: Taburan kekerapan dan peratus mengikut banyak melakukan perkara sia-sia	98
Jadual 4.35: Taburan Kekerapan dan peratus mengikut sikap bergantung pada “mood” untuk mengulang.....	99
Jadual 4.36: Taburan kekerapan dan peratus mengikut mengejar untuk menghabiskan target hafazan.....	100

SENARAI RAJAH

NO. RAJAH	TAJUK	MIUKA SURAT
Rajah 3.1:	Prosedur Pengumpulan Data	48
Rajah 3.2:	Logo Maahad Tahfiz Sains Darulaman, Kulim.....	50
Rajah 3.3:	Logo Maahad Tahfiz Al Islah, Sungai Petani.	56

SENARAI LAMPIRAN

NO. LAMPIRAN	TAJUK	MUKA SURAT
LAMPIRAN 1	Soalan Kaji Selidik.....	119